

Duur van de economische vertraging

Auteur(s):

De Nederlandsche Bank

Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door N.J. Nahuis en M.C.J. van Rooij van de Nederlandsche Bank.

Verschenen in:

ESB, 84e jaargang, nr. 4192, pagina 174, 5 maart 1999

Rubriek:

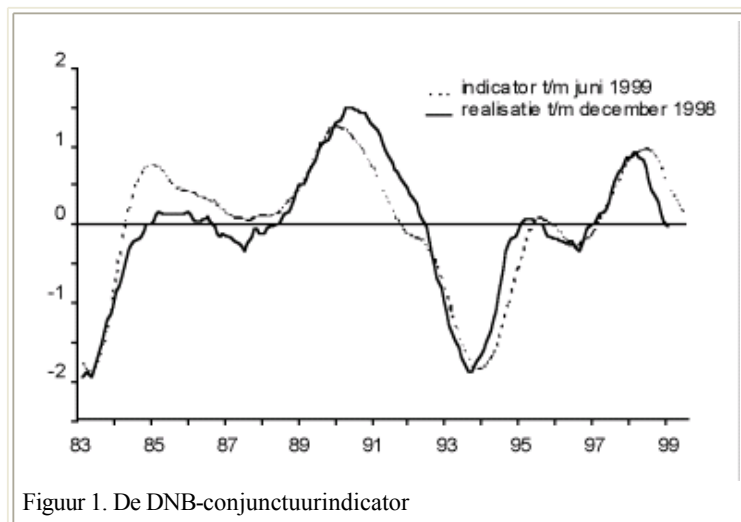
DNB-indicator

Trefwoord(en):

conjunctuurindicator

Duidt de verslechtering van het economisch klimaat op kort noodweer of komt er een langere periode met matige vooruitzichten?

De DNB-indicator alsmede de realisatiereeks van de productie in de verwerkende industrie, vertonen sinds de eerste helft van vorig jaar een dalende lijn (figuur 1). Dit betekent dat de productiegroei na filtering voor seizoen en incidentele componenten reeds enige tijd onder de lange-termijn trend ligt. In lijn hiermee vertraagde de bbp-volumegroei voor Nederland in de loop van 1998, zij het dat het laatstbekende groeipercentage van 3,1% in het vierde kwartaal van vorig jaar nog boven de trendgroei ligt. Op basis van de indicator ligt een verdere afzwakking van de groei gedurende de eerste helft van dit jaar voor de hand. Vanuit prospectief oogpunt is interessant hoe scherp de huidige terugval zal zijn en hoe lang deze zal aanhouden. Een aanknopingspunt hierbij vormt wellicht het beloop van vorige conjunctuurcycli, zij het dat het verleden geenszins een garantie geeft voor de toekomst.

Figuur 1. De DNB-conjunctuurindicator

M-vormige conjunctuurcycli

De gemiddelde lengte van een conjunctuurcyclus in de laatste drie decennia bedraagt, volgens de DNB-indicator technieken voor de industriële productie, circa vier jaar waarbij de gemiddelde duur van de neergaande fase die van de opgaande fase overtreft (tabel 1). De spreiding van lengte en intensiteit van neergaande fasen is evenwel groter dan die van opgaande fasen. Dit hangt samen met het bekende M-patroon in het conjunctuurbeloop¹, dat zowel in figuur 1 als in tabel 1 duidelijk naar voren komt. De M staat symbool voor een grote conjunctuurcyclus (de zogenaamde Juglarcyclus), waarbinnen twee kleinere (Kitchin-)cycli onderscheiden kunnen worden. De Juglarcyclus wordt gedreven door schommelingen in investeringen in vaste activa en duurt als gevolg van vertragingen tijdens de beslissings- en implementatieperiode ongeveer twee keer zo lang als de Kitchincyclus die samenhangt met schommelingen in voorraadinvesteringen. De opgaande fase in het begin van de M-cyclus - het begin van de Juglarcyclus -, wordt onderbroken door een neergaande fase met beperkte intensiteit om vervolgens onder invloed van een nieuwe Kitchincyclus weer aan te trekken. De M-cyclus eindigt met een neergang waarbij de intensiteit zeer sterk is.

Tabel 1. Conjunctuurcycli sinds 1970

top	dal	lengte		intensiteit	
		opgang	neergang	opgang	neergang
		maanden		standaarddeviaties	
aug 70	mei 72		21		-1,4

mrt 74	jun 75	22	15	2,4	-4,5
okt 76	dec 77	16	14	2,5	-0,8
okt 79	apr 83	22	42	2,0	-3,5
feb 85	jun 87	22	28	2,1	-0,5
apr 90	jul 93	34	39	1,9	-3,4
mrt 95	jul 96	20	16	2,0	-0,4
feb 98	- ?	19		1,3	
gemiddelde		22	25	2,0	-2,1
standaardafwijking		5,7	12	0,4	1,7

Duur malaise

De Nederlandse economie lijkt zich nu te bevinden aan het begin van een tweede fase van neergang binnen de M-vormige cyclus: er dient zich een terugval in de productiegroei aan met forse effecten voor het niveau van de industriële productie welke zich gemiddeld eens in de acht jaar voordoet. Hierbij is op voorhand niet duidelijk of er sprake is van een korte periode waarin de productiegroei ver beneden de trendgroei ligt of een lange periode waarin de productiegroei zich slechts in bescheiden mate beneden het lange-termijn gemiddelde bevindt. Het eerste deed zich voor ten tijde van de eerste oliecrisis in 1974/1975. De tweede situatie deed zich zowel in 1979/1983 als in 1989/1993 voor. Getuige de bbp-groeiramingen voor 1999 en 2000 van 2 à 2¼% ligt het laatste ook nu meer voor de hand. Indien we deze vergelijking doorzetten zou de productiegroei circa veertig maanden na de laatste top, dus grofweg halverwege 2001, weer boven trendmatig uitkomen

¹ Zie J.A. Bikker en L. de Haan, DNB-conjunctuurindicator: een terugblik op vooruitzien, *ESB*, 12 december 1990, blz. 1188-1192, en R. Hogenboom en R. Scholten, [Het M-vormig conjunctuurverloop](#), *ESB*, 29 oktober 1997, blz. 829-830.